

Agnieszka Żołądkiewicz

Struktura źródeł finansowania inwestycji w sektorze MŚP

Ekonomiczne Problemy Usług nr 111, 403-413

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AGNIESZKA ŻOŁĄDKIEWICZ

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA INWESTYCJI W SEKTORZE MŚP

Streszczenie

Małe i średnie przedsiębiorstwa to podmioty, które odgrywają ważną rolę w krajach wysoko rozwiniętych. Przedsiębiorstwa sektora MŚP mają znaczący udział w kreowaniu PKB, jak również tworzeniu nowych miejsc pracy. Rozwój i ich pozycja konkurencyjna zależy w dużej mierze od prowadzonej działalności inwestycyjnej, która w porównaniu do dużych przedsiębiorstw jest prowadzona w mniejszym stopniu. Głównym źródłem finansowania inwestycji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw są środki własne.

Celem artykułu jest analiza źródeł finansowania działalności inwestycyjnej przez podmioty sektor MŚP.

Słowa kluczowe: MŚP, nakłady inwestycyjne, źródła finansowania

Wprowadzenie

Przedsiębiorstwa sektora MŚP to podmioty odgrywające istotną rolę w krajach wysoko rozwiniętych. Stanowią one kwintesencję przedsiębiorczości definiowanej jako: „sposób myślenia i proces mający na celu stworzenie nowych form działalności gospodarczej oraz rozwój tych już istniejących z włączeniem umiejętności podejmowania ryzyka”¹.

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa² na tle pozostałych przedsiębiorstw najszybciej przystosowują się do zmian pojawiających się w otoczeniu, a także zmian

¹ M. Okręglika, *Inwestycje małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce oraz źródła ich finansowania w 2011 roku*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mikrofirma 2012*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, s. 200.

² Zgodnie z definicją wyrażoną w Ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (art. 104–106) mikroprzedsiębiorstwo to przedsiębiorstwo o średniorocznym zatrudnieniu do 9 pracowników i rocznym obrocie nieprzekraczającym równowartości 2 mln euro; małe przedsiębiorstwo to przedsiębiorstwo o średniorocznym zatrudnieniu od 10 do 49 pracowników i rocznym obrocie nieprzekraczającym równowartości 10 mln euro; średnie przedsiębiorstwo to przedsiębiorstwo o średniorocznym zatrudnieniu od 50 do 249 pracowników i rocznym obrocie nieprzekraczającym równowartości 50 mln euro.

warunków rynkowych. Cechują się dużą mobilnością i elastycznością. Stanowią fundament stabilnego rozwoju oraz kształtowania się klasy średniej w społeczeństwie. Rola podmiotów sektora MŚP w gospodarce kraju jest bardzo istotna, co przekłada się między innymi na ich udział w wytworzonym PKB oraz we wskaźniku określającym wielkość zatrudnienia³.

Ze względu na tak ważną rolę podmiotów sektora MŚP, którą pełnią w gospodarce kraju, istotny staje się ich rozwój, a także poziom konkurencyjności. Rozwój jak i poziom konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na tle pozostałych jest ściśle uzależniony między innymi od realizowanych inwestycji, a tym samym od możliwości ich finansowania.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie struktury źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych, ze względu na istotne znaczenie inwestycji jako czynnika wpływającego na rozwój i poziom konkurencyjności przedsiębiorstw.

W celu precyzyjnego scharakteryzowania tematu w artykule wykorzystano dane liczbowe pochodzące z raportów na temat sektora MŚP przygotowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, jak również dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, a także wyniki badań przeprowadzone przez Qualifact, B.P.S. Consultants Poland Ltd. oraz Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan.

1. Źródła finansowania działalności przedsiębiorstw sektora MŚP

Podmioty należące do sektora MŚP powszechnie uważa się jako stymulatory rozwoju gospodarczego kraju. Mimo że mają zazwyczaj niewielki zasięg działania oraz mały bezpośredni wpływ na otoczenie, w którym funkcjonują, są istotne dla kształtowania całości gospodarki, ze względu na dominację ilościową wśród przedsiębiorstw⁴, a także pełnią rolę w tworzeniu PKB.

Według danych z GUS na koniec 2011 roku, działalność gospodarczą w Polsce prowadziło 1 784 603 przedsiębiorstw. Podobnie jak w poprzednich latach również w 2011 roku firmy z sektora MŚP stanowiły zdecydowaną większość – 99,9% ogółu. Wśród nich z kolei najliczniejszą grupą były mikroprzedsiębiorstwa, które stanowiły 95,9% całej populacji. Firmy małe stanowiły 3,1% ogółu, średnie – 0,9%, a duże – 0,2%⁵.

O istotnej roli podmiotów sektora MŚP w gospodarce świadczy również ich znaczny udział w kreowaniu PKB. Według ostatnich dostępnych danych w 2011 roku udział MŚP w wytwarzaniu PKB szacuje się na poziomie 47,1% (mikro – 30%, małe – 7,3%, średnie – 9,8%)⁶.

³ R. Wolański, *Wpływ otoczenia finansowego na konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 11.

⁴ K. Żmija, *Fundusze unijne jako źródło finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: *Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011, s. 329.

⁵ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 roku*, GUS, Warszawa 2013, s. 23.

⁶ D. Walczak, A. Żołądkiewicz, *Dotacje dla mikroprzedsiębiorstw na wsi w ramach PROW 2007-2013*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju...*, s. 269.

Ponadto przedsiębiorstwa sektora MŚP ze względu na dominację ilościową pełnią istotną rolę na rynku pracy generując nowe miejsca pracy, minimalizując przy tym znacznie bezrobocie. Przedsiębiorstwa te nie tylko zapewniają pracę nowym osobom, ale także rekompensują spadek zatrudnienia w dużych przedsiębiorstwach⁷.

W 2011 roku liczba pracujących w przedsiębiorstwach wynosiła 9028,5 tys. osób. W podmiotach sektora MŚP pracowało 6336,6 tys. osób co stanowiło 70,2% pracujących ogółem⁸.

Podmioty te jednak funkcjonują w bardzo niestabilnym otoczeniu, co zmusza je do nieustannych działań dostosowawczych, umacniania pozycji konkurencyjnej, a także powiększania wartości przedsiębiorstwa z punktu widzenia ich właścicieli. Tym samym konieczne jest podejmowanie przez dane przedsiębiorstwa ciągłych decyzji inwestycyjnych, co w konsekwencji prowadzi do poszukiwania odpowiedniego kapitału, pochodzącego ze źródeł wewnętrznych lub zewnętrznych⁹.

Podstawowym źródłem finansowania działalności podmiotów sektora MŚP jest kapitał własny. Finansowanie własne przede wszystkim pochodzi z wygenerowanego zysku osiągniętego przez przedsiębiorstwo – finansowanie wewnętrzne czy też z wkładów i udziałów wniesionych przez akcjonariuszy/udziałowców – finansowanie zewnętrzne¹⁰.

Finansowanie zewnętrzne obce stanowi dla przedsiębiorstw bardzo bogatą formę źródeł finansowania, do których zaliczyć można: kredyty bankowe, pożyczki, wszelkiego rodzaju zobowiązania, dłużne długo- i krótkoterminowe papiery wartościowe (obligacje i bony korporacyjne) wyemitowane przez firmę, faktoring, leasing, czy też franchising. Cechą charakterystyczną finansowania zewnętrznego obcego jest to, że w wypadku osiągnięcia odpowiednio wysokiej operacyjnej rentowności zainwestowanego kapitału i zachowania właściwej struktury kapitału, podmiot gospodarczy może uzyskać dodatnie efekty dźwigni finansowej. Oznacza to wówczas podniesienie rentowności kapitału własnego w stosunku do wariantu finansowanego jedynie kapitałem własnym¹¹.

2. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP

Rozwój jest procesem, w którym następujące po sobie zmiany występują w sposób uporządkowany oraz utrzymują się stosunkowo trwale. W literaturze przedmiotu można spotkać dwa pojęcia charakteryzujące zmiany zachodzące w przedsiębiorstwach. Zalicza się do nich – wzrost oraz rozwój. Część autorów przypisuje im jednakowe znaczenie, jednak większość uważa, że wzrost przedsiębiorstwa powinno się traktować w kategoriach ilościowych, np. wzrost zatrudnienia,

⁷ A. Antczak, *Kredyt bankowy ważnym źródłem finansowania działalności sektora MSP*, w: *Wspomaganie i finansowanie...*, s. 346.

⁸ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych...*, s. 25.

⁹ B. Kołosowska, *Finansowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw ze źródeł pozabankowych*, CeDeWu, Warszawa 2013, s. 53.

¹⁰ I. Staniec, P. Malicki, *Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w aglomeracji łódzkiej*, w: *Wspomaganie i finansowanie...*, s. 312.

¹¹ B. Kołosowska, *Finansowanie sektora małych...*, s. 56.

wielkości produkcji, udziału w rynku, z kolei rozwój – w kategoriach jakościowych, wyrażonych między innymi przez zmiany struktury, sposobów działania, poprawę efektywności. Wzrost interpretowany jest jako element konieczny rozwoju przedsiębiorstwa, ale niewystarczający do umacniania jego pozycji na rynku¹².

Przyjmując, że rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oznacza wprowadzenie pozytywnych zmian produktowych, procesowych, strukturalnych, technologicznych, umożliwiających dostosowanie firmy do zachodzących zmian oraz oznacza budowę przewagi konkurencyjnej na rynku, można założyć, że istotnym elementem takiego rozwoju przedsiębiorstwa jest działalność inwestycyjna¹³.

Inwestycje można zdefiniować jako: „proces angażowania środków finansowych w różne rodzaje aktywności gospodarczej, wyrażający się w: pozyskiwaniu rzeczowych składników majątkowych drogą zakupu (nieruchomości, maszyn itp.), wytwarzaniu majątku rzeczowego w procesie inwestycyjnym, co prowadzi do przyrostu lub/i odtworzenia tego majątku w celu osiągnięcia korzyści, zakupie lub tworzeniu nowych wartości majątkowych o charakterze niematerialnym (licencje, patenty, prowadzenie badań i rozwoju) oraz nabywaniu papierów wartościowych udziałowych lub dłużnych”¹⁴.

Choć pod względem liczebności podmioty sektora MŚP stanowią zdecydowanie największą grupę wszystkich przedsiębiorstw, to jednak ich udział w wielkości nakładów inwestycyjnych jest niski.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP w 2011 roku wynosiły 80 824 mln zł co stanowiło 50,1% ogółu (tab. 1). Udział mikroprzedsiębiorstw w nakładach inwestycyjnych ogółem przedsiębiorstw wyniósł 17,5% (28 282 mln zł), małych przedsiębiorstw 11,6% (18 757 mln zł), a średnich 21,0% (33 785 mln zł)¹⁵.

Skala rozpiętości wartości nakładów inwestycyjnych przypadająca na jedno przedsiębiorstwo w 2011 roku była bardzo duża (tab. 2) – mikroprzedsiębiorstwa przeznaczyły na inwestycje przeciętnie ok. 20 tys. zł, przedsiębiorstwa małe – 340 tys. zł, średnie 2,14 mln zł, a duże 25,22 mln zł¹⁶.

¹² A. Kamińska, *Programy pomocowe Unii Europejskiej jako źródło finansowania rozwoju i konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, „Barometr Regionalny” 2010, nr 2, s. 51–52.

¹³ *Ibidem*, s. 52.

¹⁴ A. Czajkowska, *Inwestycje mikroprzedsiębiorstw i źródła ich finansowania*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju...*, s. 140.

¹⁵ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych...*, s. 48.

¹⁶ *Ibidem*.

Tabela 1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw według klas w latach 2004–2011 (w mln zł)

Rok	Wyszczególnienie									
	Mikro		Małe		Średnie		Duże		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczb	%	liczba	%	liczba	%
2004	11 364	12,6	11 689	12,9	21 944	24,3	45 395	50,2	90 392	100,0
2005	11 842	11,8	10 613	10,6	21 703	21,7	55 815	55,8	99 973	100,0
2006	14 179	12,4	12 845	11,2	28 041	24,5	59 275	51,8	114 340	100,0
2007	18 321	12,7	15 826	11,0	34 759	24,1	75 373	52,2	144 280	100,0
2008	20 356	12,7	19 011	11,8	34 942	21,8	86 230	53,7	160 539	100,0
2009	21 853	15,2	16 416	11,4	30 806	21,4	74 675	51,9	143 751	100,0
2010	24 848	17,5	16 877	11,9	29 598	20,9	70 616	49,8	141 939	100,0
2011	28 282	17,5	18 757	11,6	33 785	21,0	80 416	49,9	161 240	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2008 roku*, GUS, Warszawa 2010, s. 46; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 roku*, GUS, Warszawa 2013, s. 48.

Tabela 2
Wartość inwestycji w przeliczeniu na jedną firmę według klas w latach 2004–2011
(w mln zł)

Wyszczególnienie	Rok							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Mikro	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02
Małe	0,26	0,24	0,29	0,35	0,35	0,33	0,32	0,34
Średnie	1,57	1,52	1,91	2,25	2,17	1,95	1,87	2,14
Duże	16,48	19,69	19,88	23,22	26,89	23,99	22,30	25,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2008 roku*, GUS, Warszawa 2010, s. 46; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 roku*, GUS, Warszawa 2013, s. 48.

3. Źródła finansowania inwestycji

W analizie struktury źródeł finansowania działalności inwestycyjnej podmiotów sektora MŚP istotne jest sprecyzowanie rodzaju źródeł i stopnia ich wykorzystywania. Tego typu informacje zostaną zaprezentowane przez dokonanie przeglądu wybranych badań sektora MŚP.

Na podstawie raportów o stanie sektora MŚP w Polsce opracowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości można wnioskować, że struktura źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych w podmiotach gospodarczych danego sektora w ostatnich latach praktycznie się nie zmieniła. Podstawowym źródłem finansowania wydatków inwestycyjnych w latach 2004–2010 były środki własne przedsiębiorstwa. To właśnie z tego źródła w 2010 roku sfinansowano 65% ogółu nakładów inwestycyjnych w sektorze MŚP. Drugie co do wielkości źródło finansowania stanowiły krajowe kredyty i pożyczki, z których finansowanych było 17% nakładów inwestycyjnych, środki zagraniczne stanowiły źródło finansowania dla 10% inwestycji, zaś pozostałe źródła miały znacznie niższy udział w finansowaniu działalności inwestycyjnej MŚP (tab. 3)¹⁷.

Tabela 3
Struktura źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w latach 2004–2010 (w %)

Rok	Wyszczególnienie					
	Środki własne	Środki budżetowe	Krajowe kredyty i pożyczki	Środki zagraniczne	Inne źródła	Nakłady niesfinansowane
2004	75,70	brak danych	10,20	5,70	brak danych	4,60
2005	76,80	brak danych	9,20	4,70	brak danych	5,10
2006	73,00	brak danych	12,70	5,00	brak danych	4,30
2007	63,00	2,00	22,00	7,00	4,00	2,00
2008	71,40	2,50	12,80	6,50	2,90	3,90
2009	64,80	3,30	18,50	8,20	3,80	1,50
2010	65,00	3,00	17,00	10,00	4,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2010–2011*, PARP, Warszawa 2012, s. 44; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, PARP, Warszawa 2011, s. 30; J. Łapiński, *Inwestycje i środki trwałe w sektorze MSP*, w: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009*, PARP, Warszawa 2010, s. 60; J. Łapiński, *Inwestycje i środki trwałe*, w: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, PARP, Warszawa 2009, s. 54; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2006–2007*, PARP, Warszawa 2008, s. 39; *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2006*, PARP, Warszawa 2007, s. 40.

¹⁷ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2010–2011*, PARP, Warszawa 2012, s. 44.

Badania przeprowadzone w 2009 roku przez Qualifact (tab. 4), pokazują, że podstawowym źródłem finansowania inwestycji są również środki własne (mikro – 87,6%, małe – 82,1%, średnie – 79,8%).

Tabela 4
Struktura źródeł finansowania inwestycji przez sektor MŚP w 2009 roku (w %)

Źródło finansowania inwestycji	Wyszczególnienie		
	Mikro	Małe	Średnie
Środki własne	87,6	82,1	79,8
Kredyty	19,5	27,8	47,4
Leasing	10,6	14,4	29,5
Inne	1,8	1,9	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: R. Wolański, *Wpływ otoczenia finansowego na konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 65.

Analizy źródeł finansowania inwestycji podjęła się również w 2003 roku B.P.S. Consultants Poland Ltd. Wyniki przeprowadzonego badania zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5
Sposób finansowania inwestycji przez mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa w 2003 roku (w %)

Źródło finansowania inwestycji	Wyszczególnienie	
	Mikro	Małe i średnie
Środki własne (w tym zysk zatrzymany)	89	83
Kredyt bankowy	18	26
Leasing	12	28
Inne	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: R. Wolański, *Wpływ otoczenia finansowego na konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 66.

Badanie MŚP przeprowadzone przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych Lewiatan również obrazuje m.in. sposób finansowania inwestycji przez MŚP (tab. 6).

Tabela 6
Struktura źródeł finansowania inwestycji przez MŚP w latach 2005–2007 (w %)

Źródło finansowania inwestycji	Rok		
	2005	2006	2007
Środki własne (w tym zysk zatrzymany)	69,1	73,1	72,6
Kredyt bankowy	16,6	12,7	17,4
Leasing	10,5	9,0	6,9
Fundusze unijne	1,4	1,9	1,9
Inne	2,4	3,3	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: R. Wolański, *Wpływ otoczenia finansowego na konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 67.

Prezentowane badania jednoznacznie wskazują, że głównym źródłem finansowania działalności inwestycyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw są środki własne. Taka struktura finansowania nakładów inwestycyjnych prowadzi do ograniczenia rozwoju danych przedsiębiorstw, gdyż nie pozwala im na korzystanie z dźwigni finansowej, a tym samym na zwiększanie możliwości działania i podnoszenie stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału. W konsekwencji prowadzi to do tego, że MŚP nie inwestują dostatecznie znacznego kapitału w rozwój czynników, które umożliwiłyby im istotną zmianę ich potencjału konkurencyjnego. W praktyce oznacza to, że MŚP rozwijają się wolniej i tracą dystans w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw¹⁸. W tym też kontekście ważne staje się określenie głównych przyczyn związanych z ograniczonym wykorzystywaniem zewnętrznych źródeł finansowania.

Anna Skowronek-Mielczarek na podstawie przeprowadzonych badań wyróżnia pewne bariery, które w znacznym stopniu wpływają na ograniczenie wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania przez podmioty sektora MŚP. Do tych ograniczeń zalicza się między innymi:

- niski poziom zdolności akumulacyjnych podmiotów sektora MŚP, który nie gwarantuje zwrotu zainwestowanych kapitałów,
- ograniczenia dotyczące specyfiki gospodarki finansowania małych i średnich przedsiębiorstw, przejawiające się dominacją księgowości opartej na księdze przychodów i rozchodów,
- problemy wynikające z przeprowadzenia obiektywnej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej tych podmiotów, która jest często niezbędnym elementem w procesie pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania,
- brak zabezpieczeń koniecznych w sytuacjach korzystania z konkretnych kapitałów,
- skomplikowane i czasochłonne procedury pozyskiwania środków finansowych,
- ograniczony poziom środków publicznych przeznaczonych na wsparcie rozwoju sektora MŚP, niewspółmierny z potrzebami oraz potencjałem ekonomicznym jaki reprezentuje dany sektor¹⁹.

Powyższe rodzaje ograniczeń nie są jedyną grupą determinant wpływających na intensywność wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania w sektorze MŚP. A. Skowronek-Mielczarek zwraca również uwagę na czynniki o charakterze subiektywnym, związane z konkretnym przedsiębiorstwem. Do tych czynników zaliczyć można:

- poziom wiedzy kadry zarządzających oraz właścicieli przedsiębiorstw,
- umiejętność oraz wiedza na temat możliwości stosowania nowoczesnych instrumentów finansowania oraz zarządzania pozyskiwaniem kapitałów z różnych źródeł,

¹⁸ R. Wolański, *Wpływ otoczenia finansowego...*, s. 12–13.

¹⁹ A. Skowronek-Mielczarek, *Wybory źródeł finansowania w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: *Finansowe aspekty funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw*, red. E. Orechwa-Maliszewska, A. Kopczyk, Wyd. Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 2003, s. 88.

- zdolność wykorzystywania informacji o programach, funduszach i innych formach wsparcia podmiotów sektora MŚP,
- obserwacja otoczenia biznesowego umożliwiająca wykorzystanie pojawiających się szans rynkowych związanych z możliwością pozyskania dodatkowych zewnętrznych źródeł finansowania,
- umiejętność elastycznego i kreatywnego podejścia do tworzenia struktury źródeł finansowania w zależności od sytuacji finansowej i uwarunkowań zewnętrznych konkretnego przedsiębiorstwa²⁰.

Podsumowanie

Na podstawie zaprezentowanych informacji można wnioskować, że przedsiębiorstwa należące do sektora MŚP odgrywają bardzo ważną rolę w gospodarce polskiej. To przede wszystkim z nimi wiążą się największe nadzieje na kreowanie nowych miejsc pracy, co w konsekwencji prowadzi do ograniczania bezrobocia, uważa się także te podmioty jako istotny stymulator rozwoju gospodarczego kraju.

Aby jednak przedsiębiorstwa sprostały stawianym im oczekiwaniom, muszą dążyć do rozwoju, a także umocnienia swojej pozycji konkurencyjnej wobec pozostałych podmiotów gospodarczych. Zarówno na rozwój podmiotów sektora MŚP, jak i na ich poziom konkurencyjności ma wpływ między innymi prowadzenie działalności inwestycyjnej. Z kolei działalności inwestycyjna przedsiębiorstw jest ściśle powiązana z możliwością ich finansowania.

Z zaprezentowanych danych można wnioskować, że działalność inwestycyjna mikro, małych i średnich przedsiębiorstw jest pewnym sensie ograniczona, ze względu na fakt, że dane przedsiębiorstwa w dużej mierze swoją działalność inwestycyjną finansują kapitałem własnym. Rezygnacja z finansowania kapitałem obcym, co wcześniej zostało podkreślone, ogranicza ich rozwój, gdyż nie pozwala im na korzystanie z dźwigni finansowej, a tym samym na zwiększanie możliwości działania i podnoszenia stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału. Aby temu zapobiec konieczne jest wyeliminowanie, czy też w znacznym stopniu ograniczenie, barier korzystania przez podmioty sektora MŚP z zewnętrznych źródeł finansowania.

Literatura

- Antczak A., *Kredyt bankowy ważnym źródłem finansowania działalności sektora MSP*, w: *Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011.
- Art. 104–106 Ustawy z dnia 2 lipca 2004 o swobodzie działalności gospodarczej, DzU 2004, nr 173, poz. 1807, z późn. zm.
- Czajkowska A., *Inwestycje mikroprzedsiębiorstw i źródła ich finansowania*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mikrofirma 2012*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, s. 140.

²⁰ *Ibidem*, s. 89.

- Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2008 roku*, GUS, Warszawa 2010.
- Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 roku*, GUS, Warszawa 2013.
- Kamińska A., *Programy pomocowe Unii Europejskiej jako źródło finansowania rozwoju i konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, „Barometr Regionalny” 2010, nr 2.
- Kołosowska B., *Finansowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw ze źródeł pozabankowych*, CeDeWu, Warszawa 2013.
- Łapiński J., *Inwestycje i środki trwałe w sektorze MSP*, w: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008–2009*, PARP, Warszawa 2010.
- Łapiński J., *Inwestycje i środki trwałe*, w: *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007–2008*, PARP, Warszawa 2009.
- Okręglicka M., *Inwestycje małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce oraz źródła ich finansowania w 2011 roku*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mikrofirma 2012*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012.
- Raport o stanie sektor małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2006–2007*, PARP, Warszawa 2008.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2010–2011*, PARP, Warszawa 2012.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, PARP, Warszawa 2011.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2005–2006*, PARP, Warszawa 2007.
- Skowronek-Mielczarek A., *Wybory źródeł finansowania w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: *Finansowe aspekty funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw*, red. E. Orechwa-Maliszewska, A. Kopczyk, Wyd. Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 2003.
- Staniec I., Malicki P., *Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w aglomeracji łódzkiej*, w: *Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011.
- Walczak D., Żołądkiewicz A., *Dotacje dla mikroprzedsiębiorstw na wsi w ramach PROW 2007–2013*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mikrofirma 2012*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012.
- Wolański R., *Wpływ otoczenia finansowego na konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013.
- Żmija K., *Fundusze unijne jako źródło finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych w małych i średnich przedsiębiorstwach*, w: *Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011.

THE STRUCTURE OF SOURCES OF FINANCING INVESTMENT IN THE SME SECTOR

Summary

Enterprises SMEs are entities that play an important role in developed countries. Micro, small and medium-sized enterprises have a significant share in the GDP, as well as creating new jobs. Their development and competitive position depends among other things on investment activities. Micro, small and medium-sized enterprises carry out material investments, but at a small scale and the investments are financed mainly from own resources.

This article aim is to analyze the sources of financing investments activities by SMEs.

Keywords: SMEs, capital expenditures, financing sources

Translated by Agnieszka Żołądkiewicz